

KATASTROFA
V MEXICKÉM
ZÁLIVU ANEB
PRŮMYSL JA-
KO NEŠTĚSTÍ

OH

Na obálce je znázorněn 2-butoxyethanol, součást dispergátorů Corexit zodpovědná za řadu jejich toxických účinků. Kromě dispergátorů se jedná o běžnou složku syntetických barev, tiskařských inkoustů, nátěrů, laků, odlakovačů, čisticích prostředků, ...

returnfire.noblogs.org
returnfire@riseup.net

subverze.noblogs.org
subverze@riseup.net

Poprvé vyšlo roku 2013 v prvním čísle britského zinu *Return Fire* pod názvem „Sealife Deformities from BP's Gulf of Mexico Oil Spill“. Český překlad zajistilo a v březnu 2026 vydalo nakladatelství Subverze. V rámci překladu byly v textu opraveny faktické chyby.

V lednu 2013, téměř tři roky po výbuchu ropné plošiny Deepwater Horizon provozované společností British Petroleum (BP) v Mexickém zálivu, vynesl soud v USA rozsudek, kterým uznal BP a jeho partnery za nehodu zodpovědné (a navíc za smrt 11 pracovníků, kteří při ní zahynuli, a za lhaní Kongresu o rozsahu úniku ropného materiálu). Obrovské množství ropy zamořilo v jejím důsledku oceán, pláže, podmořské korály, mokřady, ústí řek a přírodní rezervace. Stalo se tak v rámci historicky největšího úniku ropy do moře, který trval celých 5 měsíců. Vina byla dána BP a jeho partnerům za sérii úsporných opatření, která ve snaze urychlit dokončení vrtu přijali, a za nedostatečnou údržbu vybavení a nedostatečný výcvik personálu. Tato obří ropná korporace tak byla odsouzena k úhradě pokuty ve výši 4 miliard dolarů – jako by snad bylo možné takovou destrukci vyřešit penězi nebo „spravedlností“ justice – a nyní je v Mexickém zálivu aktivnější než kdy dříve se sedmi dalšími ropnými vrty v provozu. British Petroleum nalilo obrovské množství peněz do obnovy svého mediálního obrazu ekologicky uvědomělé společnosti, například získáním postu „partnera udržitelnosti“ olympiády v Londýně roku 2012, a nadále pokračuje v plundrování a devastaci Země jako doposud.

Zatímco pro politiky, manažery, novináře a občany tím případ končí, v Mexickém zálivu se začínají vynořovat děsivé následky havárie. Každý den se objevuje obrovské množství krevet, krabů a ryb zmutovaných chemikáliemi, které byly během nehody vypuštěny. Toxické dispergátory,¹ které BP použilo na rozpuštění ropy v oceánu, jsou mutagenní a například krevety mají natolik krátký životní cyklus, že se jich od počátku havárie zrodily již více než tři generace, což těmto chemikáliím poskytlo dostatek času na ovlivnění jejich genomu.

---

1 Chemikálie, které snižují povrchové napětí ropy, čímž umožňují její rozpuštění ve vodě – pozn. př.

Úlovky hnědých krevet se zmenšily o dvě třetiny a bílé krevety zmizely úplně. Mají narušenou imunitu. Denně nacházíme krevety s nádory na hlavách. (...) Rybaříme tady celý život, a nikdy jsme nic podobného neviděli.

— Keath Ladner, Hancock County, Mississippi

Darla Rooks z oblasti Port Sulfur v Louisianě vypověděla, že nachází kraby s otvory v krunýřích, se všemi ostny a klepety spálenými, s deformovanými krunýři a kraby, kteří zevnitř umírají. ... pořád jsou naživu, ale když je otevřete, jsou cítit, jako by byli týden mrtví. Nachází krevety s nádory, samice srostlé se svými mláďaty, krevety bez očí nebo se žábami pokrytými ropou. Taky nacházíme ryby bez očí, ryby, které nemají ani oční důlky, poraněné ryby [20–50 % je prý běžné], ryby s odhalenými žábami a další s velkými růžovými výrůstky, které jim visí z očí a žaber.

Od počátku neštěstí byly z oblasti nahlášeny stovky úmrtí delfínů s příčinami od závažné chudokrevnosti po rakovinu jater a plic. **Ropa se dostává skrze zooplankton do potravního řetězce a putuje přes něj dál a delfíni jsou ovlivněni vším, co se v něm nachází.** Chemikálie se jim ukládají v tuku, a když samice otěhotní, jejich miminka jsou tímto tukem vyživována, takže pak trpí vývojovými vadami nebo se rodí mrtvá.

Tato vražedná zkáza je nevratná: v důsledku chamtivosti ropných korporací a moderní posedlosti ropou, která ji ospravedlňuje, je Mexický záliv poznamenán „průmyslovým neštěstím“. **Realitou však je, že průmysl je neoddělitelný od svých neštěstí, on sám je neštěstím.** Ať už se zaměříme na jakékoliv odvětví, způsob života založený na „těžbě zdrojů“ (čti: eliminaci biotopů, kontaminaci celých bioregionů), mechanizovaných procesech (tyranii efektivity, nahrazování osobního vědění a autonomie komplexním vědecko-technologickým vývojem, striktním rozdělení úkolů a odbornosti) a třídně stratifikované práci (námezdním otroctví, specializaci, podřízenosti vůči společenské mašinerii) je pohromou nejen pro biodiverzitu, nýbrž i pro naši vlastní schopnost vést svobodné životy a pro divokost obecně.

Vezměme si jako příklad osud světových moří v rukách petrochemické těžby, přepravy a spotřeby.

Zaprvé, dopady katastrof jako byl „únik“ ropy (tak krásně pasivní a alibistické označení) z vrtu BP se nikdy nepodaří skutečně odstranit. Problém se pouze přesune jinam. Když experti mluví o „návratu k normálu“, jedná se o naprostý výsměch původnímu přírodnímu bohatství, které daný incident zničil: ropa / nebezpečný odpad / splašky musí **někde** skončit. Hovoří o „nápravě“, když se rozředěním a rozptýlením kontaminantů podaří dosáhnout křehké biologické rovnováhy, zatímco se v oceánech hromadí čím dál víc jedů. V Mexickém zálivu tak stále plave přes 750 milionů litrů ropy pocházejících z této havárie.

Technologická opatření, která se mají s katastrofami „vypořádat“, jsou – stejně jako všechna falešná řešení, kterými se civilizace pokouší napravit škody, jež sama způsobila – pouze zdrojem dalších problémů. Během havárie v Mexickém zálivu vypustilo BP v rámci ničivého experimentu nejméně 7,2 milionu litrů dispergátorů Corexit a geneticky modifikovaných mikrobů, které měly ropu „sníst“ – až na to, že informace o jejich schopnostech byly značně přehnané. Zato však tyto bakterie vytvořily při kontaktu s ropou ještě jedovatější látky, snížily obsah kyslíku ve vodě, zmutovaly její obyvatele, a jak se šíří vzduchem a snášejí se s deštěm na zem, jsou podezírány jako původci záhadných vyrážek na pobřeží. Úklidoví pracovníci byli těmito dispergátory (které poškozují dýchací a nervovou soustavu, způsobují vývojové vady u embryí a jsou rakvinotvorné) bez ochrany stříkáni, a když žádali o respirátory, vedení jim vyhrožovalo vyhazovy, protože by to „vypadalo špatně v médiích“. Pro zúčastněné korporace bylo to, k čemu došlo, katastrofou PR, nikoli katastrofou technologickou nebo ekologickou.

Je přitom trpkou skutečností, že takovéto obří „úniky“ nejsou nijak vzácné. Množství ropy, které BP do Mexického zálivu vypustilo, bylo obrovské (dokonce 20krát větší než nechvalně známá nehoda u pobřeží Aljašky roku 1989, při níž zaplavila loď Exxon Valdez zátoku s jednou z nejvyšších koncentrací volně žijících živočichů v celé Severní

Americe 41 miliony litrů ropy) a rozsah škod je nezpochybnitelný. Podle všeho však k požárům a výbuchům dochází na plošinách v Mexickém zálivu naprosto běžně – podobně, jako bylo před havárií lodi Exxon Valdez každý rok nahlášeno až 600 menších lokálních úniků (a to nemluvě o těch, které ani hlášeny nebyly²). Po havárii Valdezu došlo již roku 1996 k dalšímu úniku – dokonce dvakrát tak velkému – poblíž západního pobřeží Walesu, ale média mu věnovala jen zlomek pozornosti. Pouhý měsíc po výbuchu Deepwater Horizon uniklo z Transaljašského ropovodu 5 000 barelů ropy a ještě v ten samý den se v Singapurském průlivu srazila nákladní loď s ropným tankerem, z něhož následně vyteklo do moře 2 500 tun ropy. V prosinci 2012 najela loď poblíž Papui-Nové Guiney na mělčinu (u kormidla nikdo nebyl – zřejmě selhal autopilot) a pokryla 115 metrů pobřeží ropou, čímž ohrozila místní úžasně rozmanitý mořský život, korálové útesy a mangrovové lesy. Ani pro samotné BP nejsou katastrofy nic nového, jak ukazuje výbuch rafinerie v Texas City roku 2005 a hned následující rok únik z aljašského ropovodu. Pořád dokola. Při současné celosvětové posedlosti ropou doprovází úniky ropy a nebezpečného odpadu průmysl na každém kroku.

Představa, že kteroukoli z těchto pohrom (příznaků) lze vyřešit, aniž bychom brali v potaz, že průmyslová civilizace (nemoc) je na degradaci žijoucí Země postavená, je pouhá lež, kterou nám média, stát a průmysl podsouvají. Způsob, jakým dominantní kultura vykresluje významná neštěstí (nebo i ony skryté globální hrozby neustále se vznášející nad tím zbytkem moderní společnosti, který únikům ropy, chronicky znečištěnému vzduchu, klimatickému chaosu, dezertifikaci atd. zatím nebyl vystaven), se může snadno stát paralyzující silou – obzvlášť, když jsme vystaveni obrazům takovýchto hrůz v rámci autoritářského diskurzu, který nenabízí jiný přístup než kompletní závislost

---

2 Nedávná zjištění naznačují, že skutečný počet úniků je mnohonásobně vyšší. Podle studie vydané časopisem *Science*, která vycházela z analýzy satelitních dat, došlo mezi lety 2014 a 2019 nejméně k 82 982 únikům ropy z lodí, které podléhaly nahlašovací povinnosti. Za stejné období bylo přitom podle zjištění listu *The Guardian* nahlášeno pouze 474 úniků, což odpovídá asi 0,6 % – pozn. př.

na vědě a průmyslových technologiích pro „řešení“ problémů, které samy způsobily.

Avšak to nejdůležitější, co je třeba pochopit, je, že **tou skutečnou katastrofou, tím skutečným zvěrstvem, tou skutečnou zkázou je pokračování každodenního života v průmyslové civilizaci.** Chápání těchto medializovaných událostí jako odchylek od normálu pouze zastírá to, co je na této společnosti tak neměnné, všední, a vražedné. Je pravdou, že smrt 20 % mlád'at³ tuňáka modroploutvého v nejdůležitějším trdlišti Mexického zálivu na samém vrcholu období tření, kterou havárie Deepwater Horizon zapříčinila, odhaluje bezcitnou lhostejnost, kterou průmysl k nastávajícím obětem svých nevyhnutelných katastrof chová. Faktem však je, že v západním Atlantiku klesly stavy tuňáků schopných reprodukce již během předcházejících 40 let o 82 %. Pro tyto tuňáky a mnohé další by tak i stav bez tohoto „úniku“ znamenal pohromu.⁴

Co se uniklé ropy týče, většina z oněch stovek milionů barelů, které ve světových oceánech plavou, nepochází z nehod, ale z čištění lodních motorů a podpalubí, odtoku z průmyslu a měst a dalších naprosto rutinálních činností. **Běžný způsob průmyslové činnosti znamená neustálou ropnou skvrnu ještě předtím, než se cokoliv „pokaží“.**

Další oblastí pro rozšíření hlubokomořské těžby, po které ropný průmysl (vč. BP) pokukuje, je křehká a nedotčená Arktida. Těžbu na dálném severu paradoxně usnadnilo globální oteplování, neboť Arktida se otepluje rychleji než kterákoli jiná část planety; až 13 % dosud neobjevených ropných nalezišť přitom leží právě pod jejím rapidně tajícím ledovým povrchem. Ve zrádných arktických vodách by byla reakce na jakýkoli

---

³ Autor zřejmě chybně interpretoval zdroje, neboť neexistují žádná veřejně dostupná data týkající se úmrtnosti mlád'at. Veřejně dostupné studie se soustředí na úmrtnost larev, přičemž obsahují pouze značně se lišící odhady (10–36 %), takže vůbec nelze s jistotou říct, kolik tuňáků následkem této havárie reálně zemřelo – pozn. př.

⁴ Tuňák modroploutvý je jednou z největších a nejrychlejších ryb na světě; zároveň se jedná o neohroženější druh tuňáka, což již přimělo řadu lidí k akcím na jeho ochranu. Jako jediný příklad uveďme červenec 2011, kdy diverzantní skupina Animal Liberation Front pronikla na rybí farmu v St Paul's Bay na Maltě a vypustila ryby z klecí, čímž způsobila škodu 95 000 eur.

únik ropy neskutečně komplikována extrémními mrazy, silným větrem, odlamujícími se ledovými krami a v zimě krátkými dny. Pokud k němu dojde a nepodaří se ho před začátkem zimy zastavit anebo alespoň vyhloubit odlehčovací vrt, ropa a plyn se budou během zimních měsíců hromadit pod ledem a vstřebávat do ledovců, které je budou odnášet dál po proudu, takže na jaře bude ropa pokrývat obrovskou plochu. Ropný průmysl nás bude bezpochyby – jako vždy – ubezpečovat o naprosté nemožnosti jakékoli havárie, což by nám již mělo být povědomé: před výbuchem plošiny Deepwater Horizon byla totiž veřejnost podobně ujišťována i o bezpečnosti hlubokomořské těžby v Mexickém zálivu.

Mezi světovými mocnostmi, tj. národními státy a průmyslem, probíhá celosvětový závod o ubývající ropná naleziště. Dokonce i pro paliva nižší jakosti se používají ty nejničivější metody: například frakování pro těžbu břidlicového plynu – s katastrofálními dopady, jako jsou trvalé znečištění podzemních vod a zemětřesení – nebo obří projekt „Athabaských ropných písků“ v Albertě v Kanadě (samozřejmě s účastí BP).

Vzhledem k tomu, jak zoufale závislá je současná podoba globálního kapitalismu na fosilních palivech (pro vše od zdravotnictví přes komunikace až po zemědělství), uskutečnění se nemyslitelného – konec nekonečné ekonomické expanze poháněné těmito palivy – narušuje sny bohatých a mocných. Tak jako všechna impéria, když se blíží ke svému konci, padá petrochemická společnost do ničivé a zoufalé sestupné spirály. Nemáme žádný způsob, jak zjistit, co je pravda ze záplavy tvrzení provázejících „ropný vrchol“⁵, alternativní zdroje energie nebo nanotechnologické čáry, které by údajně mohly vyrobit palivo z materiálů v současnosti nevyužitelných (např. ze surové ropy nízké jakosti) a přeměnit piliny nebo dokonce trávu na ethanol do biopaliv.

Co však víme, je, že jejich řešení jsou stejně vražedná jako jejich problémy, jak dokazují: vyvlastňování půdy, hladomor a nepokoje v zemích globálního Jihu v důsledku prudkého růstu cen obilovin, který

---

5 Okamžik, ve kterém dosáhne těžba ropy maxima a následně už bude jen klesat. Tento předpoklad vychází z tzv. Hubbertovy teorie ropného vrcholu, kolem které se vedou dohady již několik desetiletí – pozn. př.

způsobila výroba biopaliv pro globální Sever; orangutani čelící vymření kvůli přeměně deštných pralesů na plantáže palmy olejné; turbíny táhnoucí se do dále, jak větrné farmy nahrazují přírodní biotopy; a záplavy z vodních přehrad, jež vyhlazují divoká společenstva na každém kontinentu. **Co víme, je, že dnešní vědecko-průmyslový narativ nepočítá s žádnými mezními hodnotami,** takže namísto přijetí nevyhnutelného (nedostupnost prostředků, které by umožnily realizaci jejich přírodu likvidujícího režimu) jsme svědky celospolečenského popírání reality.

Každodenní těžba přírodních zdrojů je katastrofa, společenská i ekologická (toto dvojí se ve skutečnosti rozlišuje pouze v rámci civilizace). Ať už se rozhodneme zárné zítřky větrné, solární a vodní energie vykreslit jakkoliv, jejich technologický rámec bude i nadále zárukou centrální koordinace (tj. centralizované moci specialistů a technokratů), dopravní a distribuční infrastruktury prořezávající se divočinou, nebezpečné a vykořisťující práce ve stavebnictví, pokračujících válek o kontrolu nad strategickými regiony a neustávajícího znečištění z rafinérií, dolů a továren chrlicích své výrobky, zatímco doprava burácí dál.

Je příliš brzy na to soudit, zda alternativy ropy dokáží průmyslovou civilizaci vyvést ze současné „krize“ fosilních paliv, nebo zda se toto monstrum zhroutí a rozpadne v něco zcela odlišného (s vykořisťováním, podrobováním a ovládáním všeho divokého bezpochyby stále na programu mocných). Nehodláme jen tak nečinně přihlížet a čekat, jak to dopadne: Přestože globální dění těžko ovlivníme, **upřednostňujeme důstojnost násilné vzpoury vůči Stroji a jeho technikům, jejich despotickým manipulacím a jedovaté výrobě.**

Uvnitř děsivých měst, průmyslových zón a odlehklých zařízení je nespočetně možností, jak cílit na zodpovědné těžební korporace, výrobce a distributory aut, skladiště paliv, kanceláře šéfů a vozidla korporátů, politiky, kteří jdou na ruku Kapitálu, a média, která propagují údajné „výhody“ průmyslového vývoje a podílejí se na zakrývání a bagatelizování jeho zvěrstev.

Můžeme si vzít příklad a inspiraci z domorodých národů, které vyhánějí zeměměřiče potrubních soustav ze svého území a strhávají sloupy

elektrického vedení, z anarchistických buněk městského boje provádějících noční bombové útoky a rozbíjení oken energetických firem a bank, které záměry průmyslu financují, z konfrontačních blokad dopravy mexických „Ludditů proti domestikaci divoké přírody“, z bojových divokých stávek pracovníků vrtných věží v Kazachstánu, z guerillového boje proti těžbě ropy v Nigérii, ze sabotáží čerpacích stanic a výstavby dálnic členy hnutí Earth Liberation Front. . . Nebo z událostí října 2012, kdy byl vysoce postavený funkcionář ropné korporace Exxon-Mobil zastřelen, když opouštěl restauraci v Bruselu. Kolem jeho smrti se vyrojila celá řada spekulací od zpackaného přepadení nebo gangsterské popravy až po podnikatelskou odplatu nebo průmyslovou špionáž, nelze však vyloučit ani možnost, že se stal úmyslným terčem vědomého osvoboditelského násilí. A nelze zapomenout ani na ty, kteří se snaží tvořit (a znovuobjevovat) způsoby života nezávislé na ropě a globálním megastroji a zároveň bojují za jeho zničení.

Vedle těchto činů leží boj s civilizací v její úplnosti: s obchodními centry, výzkumnými laboratořemi, vojenskou infrastrukturou, pány a kněžími, policií a věznicemi, odcizením a bezmocí, morálkou a disciplínou. Boj proti ničení naší planety se nesmí zastavit na úrovni obranné akce na potápějící se lodi, nýbrž musí být krokem směrem ke zničení průmyslové civilizace a obecněji k ukončení současného podrobování a domestikace veškerého života.

Zvěrstvo spáchané BP je – jako by jich snad bylo málo – dalším důvodem, proč brojit proti světovému řádu našeho věku. Pod železnou pěstí industrialismu jsou oceány dříve se hemžící životem zasaženy prudce klesajícími počty ryb v důsledku brutálních výlovů a otrav chemickými látkami, okyselením a znečišťováním vody, pomalou, ale jistou smrtí celých korálových útesů a plovoucími ostrovy plastového odpadu s průměry čítajícími stovky kilometrů. V rámci oněch 70 % zemského povrchu, které vody pokrývají, přibývá oblastí, kde dokonce i populace planktonu prochází drastickým poklesem. Vezmeme-li v úvahu výzkumy, podle kterých je za dvě třetiny kyslíku, který dýcháme, zodpovědný právě plankton, kolik nám ho bude chybět, pokud bude systém nadále

pokračovat současným tempem (nebo, vzhledem k tomu, že teprve nyní pozorujeme důsledky aktivit, které se odehrály před desítkami let, i kdyby se civilizace zítra zhroutila)?

Globální změna klimatu způsobená průmyslovými procesy uvrhla oceány do hluboké nerovnováhy, v jejímž důsledku se objevují žraloci u břehů Ruska a tropické ryby a ptáci v norských fjordech, zatímco se z arktického ledu uvolňují biliony⁶ tun vody. Vzrůstající hladiny moří již zaplavují první obydlené oblasti – například pobřeží ostrova Nuatambu – jak zasahují kruté důsledky globálního kapitalismu jako první národy, které na něm mají nejmenší podíl. Stoupající teploty mají za následek čím dál ničivější superbouře a hurikány, zatímco mokřady, ústřicové zátoky a útesy, které působily jako přírodní bariéry, mizí.

Oceány jsou možná jednou z posledních výsep divočiny. Jsou sice zraněné, ale stále ještě nejsou skutečně kolonizované takovým způsobem jako většina Země. Podle některých názorů toho ví věda víc o Marsu než o mořských hlubinách (bohužel jsou vědci, kteří v této souvislosti mluví o „neskutečném přínosu pro biotechnologie“ z patentování a vývoje nových využití genů, které byly v moři v rámci obsesivní snahy o kompletní inventarizaci všech mořských druhů objeveny). V důsledku této své nezkratnosti byla moře civilizací degradována na málo hodnotnou oblast, na ohromný bezduchý prostor, z něhož se čerpají suroviny a ryby a do nějž se vypouští odpad příliš jedovatý na to, aby bylo pro veřejnost přijatelné jeho uložení na zemi (jako například radioaktivní odpad ze zatím poslední japonské „nehody“⁷ a radioaktivní materiály obecně). Další šílené experimenty jsou v plném proudu, např. „sekvestrace uhlíku“ spočívající ve vypouštění velkého množství CO₂ do moře nebo nepovedený „geoinženýrský“ pokus, při němž bylo do severního Pacifiku vysypáno 100 tun zelené skalice (síranu železnatého) za účelem „zablokování uhlíku“, což způsobilo zamoření 10 000 km² jedovatými řasami.

---

⁶ Nejedná se o chybu v překladu, pozn. př.

⁷ Havárie jaderné elektrárny ve Fukušimě, pozn. př.

Ale přestože dominantní kultura může vnímat otevřené vody jako cizí nebo dokonce nepřátelské, v tradicích mnoha kultur, jež si jsou stále vědomy vzájemné propojenosti veškerého života, pořád přetrvává hluboká úcta k tomu, co spisovatel John Ruskin nazval *nejlepším symbolem nezmožené, nepodmanitelné moci, divokou, rozmanitou, fantastickou, nezkrtnou jednotou moří*.

2013
RETURN FIRE
returnfire.noblogs.org

2026
SUBVERZE
subverze.noblogs.org